

A vármegye térképét szemléltetem s erről olvastatom le a tanulókkal a látottakat.

Befejezés. a) Begyakorlás. Mi ez? Röviden térképnek nevezük. Mutass községet rajta! Vasutat! Mi a különbség az országut és a vasut jelzése között? Mutass folyót, patakot! Melyik a jobbpartja? Milyen színnel rajzolják a folyót, patakot? Szép, tiszta időben milyen színű a patak, folyó vize? Hol látsz tavakat a térképen? Milyen színű tavasszal a mező, a rét? Milyen vidéken van rét legtöbbször? (Sik.) Milyen színűre festik a síkságot? (Zöldre.) Mutass sík vidékeket. Figyeljétek meg, mit jelentenek azok a barna foltok? Hol legsűrűbb a vonalkázás? Mit jelent ez? (Csucs.) Az ilyen sűrű vonalkázás egészen sötétbarnának látszik. (Ott vannak a legmagasabb hegységek.) Ahol világosabb színű a vonalkázás? (Alacsonyabb hegyek, dombok vannak ott.) Az ilyen egészen világos színű táj mit jelent?

b) Elmélyítés. Kenjétek el a plasztilint vékonyan egy deszkára s csináljátok meg a mi vidékünk domborművü térképét! Aki elkészült, rajzolja le, amit csinált.

M E S E D É L U T Á N

Akik életüket adták a hazáért

(Az önfeláldozó hazaszeretetről.)

Kedves Gyermekeim!

Kit szerettek a világon a legjobban? Ezt vártam tőletek. Valóban, lehetne-e valakit jobban szeretni az édesanyánál, szüleinknél! Van azonban mindnyájunknak egy közös édesanyánk is, ki az? Ugy van, a *haza, magyar hazánk!* Ezt is csakugy szeretnünk kell, mint édesanyánkat, hiszen mindnyájan édes gyermekei vagyunk! Vagy talán szép volna, ha most, amikor a mi édes hazánk olyan szegény, árva, megcsenkitott, most hagynánk cserbe, most fordulnánk el tőle? Ugy-e nem lehet olyan kőszívű magyar a világon, aki ezt meg tudná tenni! Sőt, én azt hiszem, hogy édesanyánkat is akkor szeretjük jobban, igazabban, amikor busulni, szenvedni látjuk. A hazát is így kell szeretnünk. Akkor szeressük jobban, teljes szívünkkel, egész szeretetünkkel, amikor a haza, mindnyájunk édesanyja olyan elhagyatott, olyan nagybeteg, mint ma.

Édes gyermekeim, mai mesedélutánunkon megismertetek benneteket néhány olyan nagy magyarral, akik szinte példát adón szerették a mi drága magyar hazánkat. Mivel adtak példát? Azzal, hogy legdrágább kincsüket, az életüket is feláldozták

érte! De hiszen azt már ti is tudjátok, azt hiszem, hogy ezeréves történelmünkben szinte alig volt esztendő, hogy a magyarnak ne kellett volna kardot ragadnia szép hazánk védelmére. Ezekben a harcokban pedig rengeteg jó és derék magyar hullott el becsülettel a magyar zászló alatt, a magyar haza védelmében. Ki tudná őket itt mind felsorolni. Vagy ki tudná elmondani, mit tett a világháború sokszázezer hősi halottja, rengeteg vitéze azokban a harcokban, amelyekről ti is hallottatok már bizonyosan. Nem, gyermekeim, én itt most csak néhányat említek a sok közül, a legszebb példákat állítom elétek, hogy okuljatok belőle.

Kivel is kezdjem csak? Talán az önfeláldozó Széchi Dezsővel.

Széchi Dezső

Károly Róbert idejében történt, hogy az ország határán lévő oláh vajda fellázadt népével a király uralma ellen s nem akarta elismerni urául. Károly király nagy sereget gyűjtött s úgy indult az oláh vajda megfenyítésére. Amint azonban a gonosz vajda hirül vette a magyar király közeledését, színlag meghódolt neki s nagy ünnepséggel fogadta Károly Róbertet és vitézeit. Amint azonban a király hazaindult, a ravasz vajda olyan kíséretet adott urának és seregének, aki utatlan utakon át vezette a sereget s mikor az elfáradva és elcsigázva egy völgy szorosban haladt, előre elbujtatott embereivel rájuk támadt. Nagy volt az elkeseredés a magyar seregben, hiszen ha szembe találkoznak, könnyű szerrel elbántak volna az oláhokkal. Így azonban, élelem és ital fogytán, meg a kegyetlen téli hideg miatt is sokat szenvedtek és nélkülöztek, ami legyengítette a harcosokat. A gonosz vajda meghagyta embereinek, hogy aki a magyar király fejét átadja neki, nagy jutalomban részesül. A legnagyobb bajt azonban az okozta, hogy a királyt diszes ruházatáról és csillogó arannyal kivert fegyvereiről igen könnyen fel lehetett ismerni. Már úgy látszott, hogy csakugyan életébe kerül ez a hadjárat, amikor előállott egy vitéz a magyarok közül s így szólott:

— Uram, királyom, könnyen tud járhatunk a ravasz vajda eszén, ha reám hallgatsz. Az ő emberei Téged a ruhádról és fegyvereidről ismernek, így hát cseréljünk, ölted magadra az enyémet, s engedd meg, hogy én vegyem fel a te diszes ruhádat, s viseljem drága fegyvereidet.

Károly király nagyon szerette mindegyik vitézét, ezt a lelkes és önfeláldozó vitézt, a hős Széchi Dezsőt azonban talán valamennyi közül is legjobban kedvelte. Már gyermekkorra óta ott szolgált udvarában, mint legkedvesebb apródja, aki minden útjára elkísérte. Így szólott hát hozzá:

— Köszönöm, fiam, jószívűséged, de el nem fogadhatom. Ki lesz akkor az én legkedvesebb szolgálóm, vitézem?

Széchi Dezső azonban addig kérte urát, amig az végre is hallgatva környezetének rábeszélésére, ráállott a cserére.

Igy történt aztán, hogy amikor a sereg tovább folytatta útját, a lesből támadó oláhok mindig csak azt nézték, hogyan ejt-hetnék el a királyt! A vége azután valóban az lett, hogy a király ruhájában lévő Széchi Dezsőt addig lövöldözték nyilaikkal az oláhok, míg életét veszve hullott le lováról...

Károly király ezalatt hűséges kíséréivel elmenekülhetett a biztos halálból.

Derék hazafi volt ez a Széchi Dezső, mit gondoltok? Miért áldozta fel magát? Nagy baj lett volna az, ha a király meghal? Kiért áldozta fel magát Széchi Dezső? Megérdemli hálánkat?

Jójj, mondd el *Gyökössy Endre* bácsi költeményét.

Dal az Őszirózsáról

*A sok nyári virág
Egyre hal, sorra hal.
Az erdő, a mező
Mindenütt ravatal.
S a holt virágok
Bus szemfödele:
Sápadózó fák
Hulló levele!*

*Ó, de a föld szive
Még egyszer földobog:
S holt virágok sirján
Új virág mosolyog.
Csendes örömtől
Arcunk kipirul...
Az őszirózsa
Arván kivirul!*

Nagy Lajos és Szereday

Most pedig folytassuk tovább a sort, s elmondom nektek Nagy Lajos királyunk és hős vitézének, Szeredaynak történetét. Hallgassátok.

Lajos király többször adta tanubizonyságát annak, hogy nemcsak a korona fénye tünteti őt ki a többiek közül. Karjának ereje és lelkének nagysága is megnyilatkozott gyakran. Följegyezték róla, hogy egyszer, amikor Lajos király Olaszország ellen hadat viselt, Serra felé menet a megáradt Negro patakon kellett seregét átvezetnie. A hegyipatakok zuhogva rohant tova, medrén tulcsapott sárgás hullámai sebesen hömpölyögtek.

A sereg megállott s várta a király parancsát.

Lajos a patakhoz érve, így szólott kedvelt közvitézének, Szeredaynak:

- Fiam, nem ugranál a patakba, hadd lássuk, milyen mély?
- Félek, uram, királyom, hogy lesodor a lovamról.
- Ne félj, fiam, hiszen magyar katona vagy!

Az ifju, a király biztató szavait hallván, vakon nekiugratott a pataknak. Egy ideig még csak lálalt a ló, az ifju pedig erősen